

Romansch tyrolès

Autor(en): **[s.n.]**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **9 (1895)**

PDF erstellt am: **20.07.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-180278>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Romansch tyrolès.

La lingua romanscha exista er amò nella vall tyrolèsa de *Gardeina* u *Gradena*. Nus laschein sequitar qua ün exempel de quest dialct romansch del Tyrol, reproducind la historia del figl pers. A riguard della orthographia eis da remarcar, che il „c“ eis da leger sco nel italian, „tg“ sco nel dialect sursilvan. Il „g“ zieva l' „n“ (ng) dovei dar al „n“ il tun nasal.

'L figliuol prodigo.

Ung père òva doi fiongs. 'L plu schoun va ung di da si père, y disch: Père! daschemè la pèrt, chë mè tocca, chë hë la intenzion de mèn schi da tlò dëmöz. 'L père partèsch la ròba, y dà al fi chëll, chë jë tuccòva. 'L fi pòchè l' hà abu si arpeschong, sën jël schit da tgesa dëmöz tëng paisch dalonç. Ilò hà èl scumënça a mènè na slötta vita, y in puech temp s' hà 'l döffätt dutt chëll, chë l'òva giatà da si père. — A chëll temp foa l' te chëll paisch na grang tgiàrestia, y dutg sè durova fàm. Anch' èl fòa te na grang misèria, y no savòva ulà via. Finalmenter jè èl schit dàng paur, y l' ha pëtlà, chël ulèss tò su per fànt. 'L paur l' hà tout, y l' hà mettù a vèrdè i purçòi. Dalla tgiàrestia, chë fòa, mëssova èl sè cuntèntè de majè con chëlla bösties; ma nånche de chëlla ròba non giatovel assè.

Zëng jè èl schitt in sè 'ngstës, y hà scumënça a pënsè dò, tgè chë l' hà fàtt. Tàng de fàntg, dischèva èl tra sè 'ngstës, hà te tgesa de mi père pàng y ròba assè, y jö song tlò tel pericul de mëssei muri da fàm! Voi la muever, y schi da mi père zruch, y di: Père! jö hë cummuettù pitgià dànt a Iddie y dànt a vo, no song plu dëgn de vöster tlamà vosch fi, ma vè prèe tulemè su per vosch fànt!

Pernàngche l' hà abù fàtt chësta resoluziong, s' hà ël subit mettù sung strèda, y je schit da si pèrè zruch. Càngchè ël jè ruà da usching da tgèsa, y che si pèrè l' ha spià, jè ël prést schit ingcontra, y l' hà àbbracà. 'L fi all' incontro s' hà snudlà schu dàng si pèrè, y dischèva bràdlàng: Pèrè! jö he cummettù pitgià dánt a Iddie, y dánt a vo; no song plu dëgn de vöster tlamà vosch fi, ma vë prëe tulemë su per vosch fànt!

'L pèrè no l' hà laschsa rusnè òra (raschunar ora), ma l' hà cumandà a si schënt ch' ëi vède subit a purtè caprò guànt al furni, y na varëtta in sëng, che dutt jè perdunà. Schide, hà pò 'l pèrè mettu prò, y mazzède 'l plu böll vadöll, ch' ong te ställa, y faschède ung bong gustè, che ulong vöster (volein esser) de bona voja; pertgë chëst fi, chë chërdòve perdù, l' he giatà, y chëll, chë jö ténive per mòrt, jè mo in vita (eis amò in vita).

I fàntg òva prest fatt dutt chëll, chë 'l patrong òva cumanda; y te tgèsa fëschung na grang fösta, y dui jè de bona voja. 'L mäscher fi (il figl vegl- magior) non fòa a tgèsa, ma fòa òra in campàgna a làurè (lavorar). Càngchè l' jè ruà (arrivau) da uching da tgèsa, y l' hà àudi sunang y tgiantang (sunant e cantant), hà ël cherdà òra ung fànt, y ha dumandà, tgë che chëst significa? 'L fànt je ha cunta dutt (gli ha raquintau tot), cioè, che si frà jè ruà, y che l' pèrè hà cumandà de fè ung grang gustè (past) dalla cuntèntezza, chë l' hà inò giatà, chëll chë 'l téniva per perdù y mòrt.

Pernàngche l' hà audi chëst, s' hà ël dössanà y ulòva mucè, y non plu schi te tgesa (e non pli ir in casa), pertgë, dischova ël a si pèrè: Je v' hë (Jeu vus hai) fort servi, y ugn' ëura laurà, y ànche fàtt dutt chëll, chë m' ëis cumanda, y no m' ëis mëi dätt (e non mi haveis mai dau) ung vëssuel, ch' éss pudù majë con mi cumpagnes. Ma zëng che l' je ruà chëst, chë ha döffàtt dutta si àrpeschong con mënë na slötta vita, fascheis (fagieis) na tël fösta! Sung chëst disch jl pèrè: Tgèla, no vöster dössanà, che tu jes ugn' ëura stät pro më, y òves dutt chëll (e havevas tut quei), chë jö òve; chëst all' incontro cherdòve (credeva) jö perdù, y l' hë inò giatà, jö 'l ténive per mòrt, ma 'l jé mò (aunc, amò) in vita, y perciò muëssung stè de bona voja. —

